

ул. Македонија 12/3
1000 Скопје
Република Македонија
Тел: + 389 2 3211 262
Факс: +389 2 3126 311
e-mail: dzr@dzr.gov.mk
www.dzr.gov.mk

Број: 25-252/6

Дата: 04.12.2013

ДО
МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР

Резиме на резултатите

Ревизијата на успешност - Згрижувачки семејства како форма на вонинституционална заштита е спроведена со цел да даде оценка на ризиците и можностите за подобрување на системот на згрижувачко семејство како најдобра алтернатива на институционалната заштита. Во таа насока со ревизијата укажуваме на ризичните подрачја кои понатаму беа предмет на подетално анализирање: законска регулатива и функционирање на системот за згрижувачки семејства како и промоција и поддршка на згрижувачките семејства и за истите беа формирани заклучоци и дадени препораки.

Со ревизијата се насочивме првенствено кон активности од области кои се во надлежност на повеќе институции и тоа: Министерство за труд и социјална политика (во понатамошниот текст - Министерство), Јавна установа Завод за социјални дејности (во понатамошниот текст - Завод), Меѓуопштински центри за социјални работи (во понатамошниот текст - Центри) Скопје, Битола, Прилеп, Крушево и СОС Детско село. Имајќи ја предвид актуелноста на темата, ревизијата е планирана со Годишната програма на Државниот завод за ревизија за 2013 година.

Состојбите кои се прикажани во овој Конечен извештај се резултат на применетите постапки на ревизијата со цел постигнување на објективна и реална оценка на тековните состојби како и креирање на јасни и реални препораки кои надлежните лица во областа треба да ги спроведат.

Ревизијата беше насочена кон давање одговор на следното прашање:

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА
РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
ЗГРИЖУВАЧКО СЕМЕЈСТВО КАКО ФОРМА НА ВОНИНСТИТУЦИОНАЛНА ЗАШТИТА

- ❖ Дали постојниот систем на згрижување во друго семејство е ефективен во овозможување на соодветна нега и заштита на децата без родители и без родителска грижа?

Препораките во овој Извештај се однесуваат на активности кои надлежните институции треба да ги преземат, а се насочени во функција на подобрување и унапредување на системот на згрижување во друго семејство.

Опфатот и доказите кои ги обезбедивме по пат на спроведените техники и методологија од страна на ревизијата, ни дадоа основа да го изразиме следното мислење:

Во услови на ограничени буџетски средства Министерството не е во можност целосно да презема активности за унапредување на системот на згрижување во друго семејство, а постојат можности за зголемување на ефективноста во овозможување на соодветна нега и заштита на децата без родители и без родителска грижа. Згрижувачките семејства во земјата ги исполнуваат обврските и согласно своите можности обезбедуваат нега на децата кои растат во средина исполнета со љубов, што значи дека процесот на селекција на згрижувачките семејства во најголем број случаи е успешен.

Бројот на згрижувачки семејства не се зголемува соодветно за да одговори на потребите на процесот на деинституционализација, поради утврдени состојби во системот на згрижувачки семејства во однос на:

- законски и подзаконски акти чии одредби не ги стимулираат доволно згрижувачите и
- недостаток на континуирана поддршка и промоција на централно и локално ниво.

Доколку не се одвојат повеќе буџетски средства и вложат напори за подигнување на квалитетот на оваа форма на заштита во правец на зајакнување на статусот и поддршката и промоцијата на истата, се доведува во прашање одржливоста и улогата на формата згрижувачко семејство во процесот на деинституционализација како најдобра алтернатива на институционалното сместување.

Ревизијата ги утврди следните состојби и за истите даде препораки:

Постојат недоречености во Законот за социјална заштита во однос на регулирањето на формата згрижувачко семејство. Законот предвидува згрижувачко семејство како вонинституционална форма на социјална заштита од една страна, а од друга страна предвидува можност физичко лице како

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

2

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА
РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
ЗГРИЖУВАЧКО СЕМЕЈСТВО КАКО ФОРМА НА ВОНИНСТИТУЦИОНАЛНА ЗАШТИТА

професионална дејност да врши работи на сместување лица во згрижувачко семејство. Поради нејасното дефинирање на професионално вршење на дејноста згрижувач, како и отсуство на промоција на истата, надлежните институции инволвирани во овој систем не ја применуваат во пракса оваа законска можност. За надминување на овие состојби потребно е Министерството јасно и прецизно да ги дефинира одредбите од Законот, да ги дополни подзаконски акти со кои ќе се допрецизираат истите како и да изнајде соодветен модел на сите згрижувачи предвидени со Законот да им се изедначи статусот, а на невработените лица да им се признае стажот, нивните услуги да се признаат како вработување и да се регулираат правата по тој основ.

Надоместокот за згрижување не е соодветен за покривање на трошоците кои ги имаат згрижувачките семејства и не ги стимулира доволно. Имајќи предвид дека влегувањето во системот на згрижување бара 24-часовен ангажман и грижа, и покрај ограничените буџетски средства, потребно е Министерството да ја истражи можноста за зголемување на надоместокот за згрижување, особено кај оние случаи на згрижувачки семејства кои згрижуваат дете со посебни потреби.

Не постојат минимални структурни и функционални стандарди и индикатори за ефективност, ниту механизми за мониторинг со кои ќе се обезбеди одржување на квалитетот на згрижувањето. Стандардизацијата значително би придонела кон подобрување на квалитетот на грижата и би овозможила континуиран мониторинг на згрижувањето, како и надзор над стручната работа во Центрите од страна на Заводот. Во функција на подобрување на квалитетот на грижата потребно е Министерството да донесе акт во кој ќе се утврдат минимални структурни и функционални стандарди за квалитет како и индикатори за ефективност во системот на згрижување.

Во тек е процесот на трансформација на ПУ СОС Детско село за интегрирање на СОС семејствата во системот на социјална заштита. Препознавајќи го како значаен учесник во системот на социјална заштита, Министерството во текот на 2013 година има склучено Меморандум за соработка со СОС Детското село со кој се дефинира трансформацијата на три СОС семејства во згрижувачки семејства во кои се згрижуваат 11 деца. Преку овој процес започнато е интегрирањето на СОС семејствата во системот на социјална заштита како и нивно препознавање во форми на вонинституционална грижа, согласно Законот.

Процесот на интегрирањето на СОС семејствата во системот на социјална заштита во наредниот период ќе продолжи во неколку фази.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

3

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА
РЕВИЗИЈА НА УСПЕШНОСТ
ЗГРИЖУВАЧКО СЕМЕЈСТВО КАКО ФОРМА НА ВОНИНСТИТУЦИОНАЛНА ЗАШТИТА

Професионалната поддршка на згрижувачките семејства од страна на Центрите не е на задоволително ниво поради недостиг на соодветен стручен кадар.

Центрите последните години се среќаваат со сериозен недостиг на стручни кадри со што се ограничува нивниот капацитет и ефикасност во остварувањето на многуте функции, вклучувајќи ги и тие што се во корист на децата, поради што е потребно Министерството да преземе активности за јакнење на кадровските и материјалните капацитети на Центрите и дневните центри за деца со посебни потреби.

Соработката помеѓу Центрите и единиците на локалната самоуправа е на незадоволително ниво. Иако со процесот на децентрализација, дел од надлежностите од социјалната заштита се пренесени на единиците на локалната самоуправа, најголем број од општините не се инволвирани и недостасува иницијатива во системот на поддршка на згрижувачките семејства. Иницијативата треба да потекне од Центрите кои треба активно да соработуваат со локалната самоуправа и надлежните граѓански и невладини организации во обезбедувањето на соодветна поддршка на згрижувачките семејства во форма на ослободување од обврска за плаќање комуналии, помош во форма на храна и облека, ангажирање на членот од семејството на сезонски работи.

Промовирањето на згрижувачките семејства чија цел е привлекување нови семејства во системот на згрижување, не е на задоволително ниво. Недостигаат редовни кампањи на национално и локално ниво за да се привлече јавното мислење и да се привлечат потенцијални згрижувачки семејства. Како последица на ова, згрижувачките семејства се нееднакво распределени низ земјата, во некои градови има многу згрижувачки семејства, додека во одредени градови не е идентификувано ниту едно потенцијално згрижувачко семејство.

Потребно е да се зајакнат промотивните активности на национално и локално ниво во функција на афирмација на формата згрижувач.

Од страна на министерот на Министерството за труд и социјална политика добиени се забелешки на ревизорските наоди од точките 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 2.1, 2.4. и истите не се прифатени, додека забелешката на наодот од точка 2.2. претставува дообјаснување и е прифатена и вклучена во Конечниот извештај.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

4